

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

II. De Desponsatione sub Conditione Impossibili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

pleta est, ipsò istius eventu evadat absolutum, hoc sub conditione priùs inito prævalebit saltem, si contrahens in consensu, sub conditione præstito in matrimonium posterius, perseveret.

15. Casu, quò utrique adjecta conditio impletur simul, neutrum perfici sed utrumque vitari, *citt. DD. aiunt fere, sicut contingit, quando matrimonium cum duabus simul contrahitur absolute, propter incertitudinem, quã matrimonium vitari, arg. Reg. Ubi repugnantia 148. ff. de R. J. docent Alex. de Nevo in c. 1. hãc Rubr. n. 5. Sylvester V. Matrimonium 3. q. 6. citt. Sanchez disp. 8. n. 15. & Laiman n. 7.*

16. Cæterùm sub conditione, præstitim de futuro, etiam cum una duntaxat in nita matrimonia, licet sacri Canones non improbant, hodie ferè inusitata: & quòd variis incommodis obnoxia sint, à Parochis non, nisi gravi causa urgente, permittenda, cum Tamburino *Tract. 4. de Matr. cap. 5. §. 10. rectè monet Gobat cit. Tract. 10. num. 451. & Tract. 9. num. 138.*

ARTICULUS II.

De Desponsatione sub Conditione Impossibili.

SUMMARIUM.

17. *Conditio impossibilis in matrimonio rejicitur.*
 18. *Non quidem, si pro possibili habita,*
 19. *Vel à contrahentibus serio adjecta sit:*
 20. *Sed in dubio de eorum intentione;*
 21. *Ob specialem matrimonii favorem;*
 22. *Idque ex Constitutione Ecclesiæ.*

23. *Consensum non suppletis sed, absolutum fuisse, præsumuntis:*
 24. *Licet sponsi, eam à jure rejici, ignorent.*
 25. *Neque refert, an Conditio per naturam,*
 26. *Vel de facto impossibilis*
 27. *An ea de futuro,*
 28. *Vel de præterito aut presenti sit.*
 29. *Eadem conditio secundum aliquos etiam rejicitur in sponsalibus.*
 30. *Verius hac irritat.*
 31. *Conditionem, si Papa dispenset, aliquid impossibilibus:*
 32. *Melius alij possibilibus ac consent,*
 33. *Extra casum, quò non solet dispensari.*
 34. *Qua conditio, si non exprimat, non subintelligitur.*

Conditionem impossibilem, v.g. *Contrabo, si calum digitò tetigeris, si Lunam calò detraxeris, Si mare ebiberis,* adjectam matrimonio istius favore haberi pro non adjecta; ac proinde id sub ea, perinde ut putè contractum subsistere & statim obligare, à Gregorio IX, decisum est *c. fin. cujus V. fin. ait, Licet alie conditiones appositæ in matrimonio, si turpes aut impossibiles fuerint, debeant propter ejus favorem pro non adjectis haberi. Ubi*

Dubium est, quã ratione ejusmodi conditiones pro non adjectis ab Ecclesia haberi, & matrimonia statim valida esse possint. Dubitandi ratio haud sanè levis est; quia matrimonium perficitur consensu ipsorum contrahentium, *l. Nuptius 30. ff. de R. J.* qui clarè desideratur in contrahente sub impossibili conditione: imò sub ista contrahens necessariò dissentit; cum consensum suum conferat in eventum conditionis, neque aliter consentiat, quàm si ista evenierit; & propterea con-

sea conditionalis promissio tantum affe-
rat spem, debitum iri, si evenit conditio
§. *Sub conditione 4. Instit. de P. O.* conditio
autem impossibilis evenire per rerum
naturam non possit; quia id, quod impossi-
bile est, necessario non est, ut ait Aristo-
teles *Lib. 2. de Interpret. cap. 3.* Con-
firmatur hæc ratio primò; quia matrimo-
nium est contractus: qui impossibili
conditione adjecta vitatur, §. *Impossibi-
lis 11. Instit. de Inutilib. stipulat. §. 1. Non
solum 39. ff. de O. & A.* Secundò; quia,
sicut ad alios, sic etiam ad matrimonia-
lem contractum non sufficit consensus
merè internus, sed requiritur; ut verbis
vel aliis signis externis sit expressus, c.
*Cum apud 23. de Sponsal. & matrim. §.
c. 1. ibi, Corde & ore, de Sponsa duor. qui
in contrahente sub conditione impossibi-
li, ex natura sua dissentum significante,
omnino desideratur & ab Ecclesia suppleri,
vel sine eo matrimonium constitui non
potest, ut aliis DD. allegatis ostendit
Covarruvias de Sponsal. p. 1. cap. 4. pr.
num. 4.*

18. Hujus ita confirmatæ rationis ea vis
est; ut, §. *fin. cit.* dispositioni locum esse
non posse, existimem imprimis casu, quò
contrahentium uterque vel alteruter ma-
trimonio à se appositam conditionem im-
possibilem esse, ignoravit; hòc enim casu
eam effectum sortiri, eaque, sicut cæteros
sic etiam matrimonialem contractum vi-
tari, & in utroque foro pro irrito habend-
um, cum *cit.* Covarruvia p. 2. cap. 3.
§. 2. n. 5. & aliis rectè censet Sanchez
Lib. 5. disp. 3. n. 8. partim propter pari-
tatem ultimæ voluntatis ita conditiona-
tæ; quæ, si testator conditionem possi-
bilem esse existimavit, nulla est, per tex-
tum & Glossam in *l. Servos 58. ff. de Con-
dit. indebiti* & Bartol. in *l. 1. ff. eadem
Rubricâ n. 5.* partim; quòd casu, quo
adjecta conditio impossibilis habetur pro

possibili, eam jocò & non seriò adjectam,
non præsumatur: eamque adjiciens, non
nisi in eventum conditionis se obligare
vóluisse, censeatur.

Deinde, eidem locus non est, quando
ejusmodi conditionem à contrahentibus,
impossibilitatis consciis, seriò adjectam
esse constat; tali enim casu eos, hòc ipsò;
quòd se non nisi in eventum necessariò
non futurum obligarint, se obligare no-
luisse, patet; ac proinde, sicut propterea
alii, sic etiam matrimonialem contractum
vitiabitur, ut cum *cit.* Covarruvia &
Sanchez n. 16. tradit Perez *disp. 16. de
Matr. f. 3. n. 5.*

Quare in matrimonio, inito sub con-
ditione impossibili, ista pro non adjecta
§. *fin. cit.* eò solum casu habetur, quòd con-
trahentium, impossibilitatis notitiam ha-
bentium, intentio dubia est: & an jocò
vel seriò, consensum aliàs legitimum fir-
mandi vel irritum reddendi animò, appo-
sita sit, aliunde non constat; tali enim
casu, Ecclesia favore matrimonii, pro quo
in dubio ex ejusdem Gregorii decisione c.
*fin. de Sent. & re judicat §. c. Directa 39.
in fine, de Appellat.* pronuntiandum est,
ad evitanda gravissima damna & anima-
rum pericula, quæ ex matrimonii validè
contracti dissolutione oriri, c. *Licet 47.
in fine, de Test. & accest.* insinuatur. Hòc,
inquam, casu Ecclesia, ad conservandum
matrimonium, impossibilem conditionem
ei in legitimo consensu aliunde non defi-
cienti, jocò potius quàm seriò & dissen-
tendi aut actum irritum reddendi animò
adjectam, præsumit; quia matrimonium
non minus favorabile est quàm ultimæ
voluntates: quas adjecta impossibilis con-
ditio non vitiat, sed ipsa vitatur & ha-
betur pro non adjecta, §. *Impossibilis 10.
Instit. de Hæred. instit. l. Obiit 3. §. 1.
Multa 6. §. 1. in fine, ff. de Condit. & de-
monstr.* favore testatoris, cujus interest,
ultimam

ultimam suam voluntatem adimpleri, l. 1. C. de SS. Eccles. imò ipsius Reipublicæ; cum publicè expediat, suprema hominum judicia exitum habere, l. Vel negare 5. ff. Quomodo modum testam. aper. Ita præter alios Covarruvias cit. n. 5. & Sanchez disp. 3. cit. n. 15.

22. Dubium secundò est, an c. fin. cit. novum jus à Papa conditum sit. Eò enim antèrius & Naturale Jus solùm declarari, aiunt Pontius Lib. 3. de Matrim. cap. 4. n. 10. & Rebellus Lib. 3. de Oblig. Jusit. q. 10. s. 4. n. 27. partim; quòd c. cit. Papa; ut conditiones impossibiles pro non adjectis in posterum habeantur, non decernat ac statuat: sed solùm dicat, eas debere haberi pro non adjectis, spectatà scilicet nuptialis contractus naturà: partim verò; quòd, si c. fin. cit. dispositione seclusà, matrimonium sub conditione impossibili initum esset invalidum, valor ei à Papa conferri non potuisset; cum invalidum esset ob defectum consensùs, alligati impletioni conditionis, cujus eventus & impletio impossibilis est; ut à Papa, valorem matrimonio conferente, necessariò suppleri deberet consensus: quem tamen ullà humanà etiam Apostolicà auctoritate suppleri in matrimonio non posse, cum Sylvestro V. Matrimonium 2. q. 15. cit. Covarruv. p. 1. cap. 4. in tit. n. 4. Sanchez Lib. 2. disp. 23. n. 2. & aliis dictum est Tit. 1. n. 135. & si non suppleretur, conjuges, quorum alter conditionem, quam impossibilem esse scivit, serò adiecit, eamque ita adjectam probare non potuit, debitum sibi mutuo reddendò, viverent in continua fornicatione.

Verius tamen est, c. fin. cit. novum Jus à Papa conditum matrimonii favore, ut cum cit. Sanchez disp. 3. n. 19. defendunt Coninck disp. 29. n. 42. Hurtad. disp. 7. de Matrim. n. 41. Perez cit. disp. 16. s. 3.

n. 9. & Haunold. Tom. 3. de J. & J. tract. 9. n. 284. Ratio est; quia conditio impossibilis actui adjecta, ex sua natura & communi usu modòve loquendi, dissensum potius significat quàm consensum; cum enim petita negare volumus, dicere solemus: Dabo aut præstabo, si digito calum tetigeris, si tunam calò detraxeris; ut adeò matrimonium initum sub conditione impossibili, istius præcise naturà spectatà, invalidum foret, sicut invalidi sunt alii contractus initi sub tali conditione; quia talem conditionem, sicut cæteris, sic etiam nuptiali contractui adiciens, eà indicare & exprimere velle præsumitur dissensum, l. Non solùm 31. ff. de O. & A. ubi Mæcianus JCT.º contractus generatim omnes, impossibili conditione interposità celebratos, nullius esse momenti, ait, ejusque rationem subjicit; Quia in ea re, quæ ex duorum plurimòve consensu agitur, omnium voluntas spectetur: quorum procul dubio in hujusmodi actu talis cogitatio est; ut nihil agi existiment, apposità eà conditione, quam sciant esse impossibilem; quibus verbis apertè docemur, conditionis impossibilis adjectione in aliis contractibus dissensum significari: idemque fore in nuptiali: nisi; ut pro non adjecta haberetur conditio, speciali ejus favore statutum esset c. fin. cit. quòd de matrimonio novum jus constitutum Papa factis indicat verbis Propter ejus favorem: cujus solius causà, non propter ipsà naturà contractus, conditionem impossibilem in matrimonio haberi voluit pro non adjecta. Unde corrui in contrarium deducta ratio prima.

Speciosa etiam magis quàm efficax est altera; quia Ecclesia, conditionem impossibilem à matrimonio rejiciendò, non supplet defectum consensùs: sed hunc, conditionis illius expressione non obstantè, absolutè præstitum rationabiliter præsumit;

sumit; quod verisimile non sit, contrahentem in re tam gravi & sancta contractum irritum reddere & nugandò peccatum committere voluisse; atque idcirco in dubio & quoties conditionem seriò adjectam non constat, contrahentem consentum à conditione impossibili independentem habuisse, *arg. c. fin. de Sent. & re jud. & c. Directa cit. in fine*; ne, si consensum verè conditionatum fuisse præsumatur, & contra matrimonium tanquam invalidum pronuntietur, & contrahentes separati copulentur aliis, cum animarum suarum manifesto discrimine in perpetuo adulterio vivant, *cit. Sanchez n. 15. & Hurtad. n. 42.*

Ne autem cum simili animæ periculo in matrimonio vivat is, qui e conditionem impossibilem seriò adiecit: & quod eam ita adjectam non constet nec valeat probari, illi, quocum sub conditione illa contraxit, tanquam verus conjux adjudicetur: ne, inquam, id eveniat, is qui consensum suum conditioni alligavit, conditione rejecta verè consentire tenetur: sicut ita consentire tenetur is, qui in matrimonium fictè, hoc est, verbis & signis tantum externis consensum expressit, juxta dicta *Tit. 1. n. 143.* & alii, pro quorum matrimonii (quod error aut metus, quò id obtentum vel extortum fuit, probari non potuerit) valore pronuntietur, *cit. Sanchez n. 13. & Hurtad. n. 42.*

24. Dubium tertio est, an §. *fin. cit.* decisio locum habeat in contrahentibus, hanc ejus de impossibili conditione decisionem ignorantibus. Quod negant Alexand. Carerius *Lib. 3. de Sponsal. cap. 5. cit.* Covarruvias *n. 1.* & Sanchez *n. 11.* eà ducti ratione; quòd conditio impossibilis ex natura sua significet disensum, & propterea sub ea contrahens, qui relatæ decisionis ignarus est, à conjugio

potius esse alienus, quàm in id consentisse, debeat præsumi.

Sed, licet hæc ratio relatam Opinionem probabilem reddat, ego tamen probabiliorè cenfeo doctrinã *cit. Rebelli Lib. 2. q. 10. f. 4. n. 8. & Pontii Lib. 3. cap. 4. n. 8.* asserentium, dictæ decisionis ignorantiam non ob stare, quòd minùs conditio impossibilis in dubio pro non adjecta habeatur, partim; quòd in dubio fideles quicunque tam ignari, quàm ejus consensu, contrahere velle præsumantur secundum intentionem Ecclesiæ; ac proinde conditionem, quam ista, etiam ipsi habere velle pro non adjecta: partim verò; quòd in dubio contrahens in re valde gravi, cujusmodi contractus matrimonialis est, potius joculari, quàm astutum suum irritum reddere voluisse videatur: & judicium pro matrimonii valore potius quàm pro ejus nullitate sit ferendum, *c. fin. c. Licet & c. Directa cit.* Unde in contrarium allata ratio, licet in aliis magnam, in nuptiali tamen contractu, cujus favore consensus potius quàm disensus præsumitur, exiguam vim habet.

Sic declarata *c. fin.* decisio probabilius procedit, sive conditio impossibilis sit per naturam, ut *vg. Contraho, si digito calum tetigeris*, sive de facto tantum, qualis *vg.* est, quâ matrimonium initurus cum paupere, cui illudere velle aliunde non videtur, dicat, *Contraho, si millionem aureorum, si regnum dederis*, cum; quia *c. fin.* textus de conditionibus impossibilibus loquitur omnino indistinctè: tum verò; quia hujusmodi conditio impossibilis pro non scripta habetur etiam in ultimis voluntatibus, ut colligitur ex *l. Si quis ita cit.* ex cujus dispositione institutio, facta sub conditione monumenti proximò triduo excitandi, quæ de facto impossibilis est, non vitiatur: 25.

U ; sed con-

fed conditio habetur pro non adjecta, secundum Molinam *Tract. 2. de I. & I. disp. 206. n. 9.* Accedit; quod de facto tantum impossibiles conditiones non aliâ intentione matrimonio apponi videantur, quam impossibiles per naturam; & in dubio, quò animò adjectæ sint, matrimonii favor pro non adjectis haberi exigit utrasque, ut cum laudato Molina rectè observat Perez *cit. disp. 16. f. 3. n. 24.*

27. Dubium est quartò, an à matrimonio etiam conditiones impossibiles de præterito & præsentii reiciantur; eas enim duntaxat, quæ de futuro sunt, reicere videtur tenor *c. fin. cit.* in illo pro non adjectis simul habens conditiones impossibiles & turpes: quarum posteriores, si de præterito vel præsentii sint, à matrimonio non reici, *n. 39. & n. 47.* statuetur. Unde idem statuendum erit de hujusmodi conditionibus impossibilibus; cum hæ quoque, si sint de præterito vel præsentii, conditiones strictè & propriè non sint; quòd actum non suspendant, ut propriè & strictè dictæ conditiones, ut dictum *n. 2. & 3.* Cui rationi non parum roboris addit; quòd legum & canonum verba propriè accipienda sint, *c. Inter 2. V. Sed neque, de Translat. Episc. & l. Non aliter 69. junctâ Gloisâ V. A significatione ff. de Legat. 3. Tuschus Practic. V. Verba, concl. 91. à n. 1. & 7. & Petr. Barbosa in l. Quia tale 13. ff. Solutio matrim. n. 37.* Qua ratione ductus Pontius *cit. cap. 4. n. 12.* dispositionem *c. fin. cit.* ad conditiones impossibiles de futuro matrimoniis appostas restringit cum Sylvestro *V. Matrimonium 3. q. 1. in fine & cit. Ledesma q. 47. art. 5. dub. 1. §. Hòc possid.* Contrà quos &

28. Meliori ratione *c. fin. cit.* à matrimonio conditiones impossibiles indiscriminatim omnes; ac proinde etiam eas, quæ sunt de præterito vel præsentii, reii-

ci, cum Durando *in 4. dist. 28. q. 2. n. 2.* sustinent Alex. Carerius *de Sponsal. Lib. 4. cap. 5.* Covarruvias *cit. cap. 3. §. & n. 2. cit.* Sanchez *disp. 4. n. 3.* & Perez *f. 3. n. 2.* Rationem reddunt; quia *c. cit.* Papa conditiones impossibiles non reicit; quòd ad aliquid impossibile obligent; sed; quia omnino impossibiles sunt. Cum ergo tales, sicut quæ de futuro, sic etiam quæ de præterito vel præsentii apponuntur, sint, conjugio appositæ conditiones impossibiles indiscriminatim omnes rejectæ intelliguntur. Confirmatur; quia matrimonii favor non minor est, quam ultimæ voluntatis, à qua conditionem impossibilem de præsentii reici & pro non scripta haberi, liquet ex *l. Si Mevia 45. ff. de Hered. institutend.* ubi conditio, *Si filia vivet*, casu, quò testator filiam nunquam habuit, tanquam impossibilis, à testamento reicitur: licet ea de præsentii, & non de futuro sit, *Glossa in l. cit. V. Vivent*, id est, *In tempore præsentii*; cum, eam quæ nata nunquam fuit, per rerum naturam de præsentii vivere, impossibile sit.

Neque hac in re conditio impossibilis par est turpi; quia ista matrimonii favore ideo solùm reicitur; quòd inducat ad peccandum & agendum, quòd est turpe atque inhonestum: illa autem præcisè propter impossibilitatem. Cum ergo ad peccandum & turpitudinem committendam conditio de præterito ac præsentii non inducat aut obliget, sed hoc ea tantum faciat, quæ de futuro est: contra verò impossibilitas in conditione impossibili æquè reperitur, sive de futuro, sive de præterito vel præsentii apponatur, hæc quoque in conjugio reicienda est: licet impossibiles, quæ sunt de præsentii vel præterito, minus propriè & strictè conditiones sint, quam quæ de futuro apponuntur; quia *c. fin. cit.* Papa à matrimonio

Matrimonio reiiciendò conditiones impossibiles non tam ad earum proprietatem, quam ad impossibilitatem attendit.

29. Dubium quintò est, an conditio impossibilis pro non adjecta habeatur etiam in sponsalibus. Quod à DD. tantà concordia teneri, ait *cit.* Sanchez *disp.* 5. n. 2. ut ipse, quantumvis rationes in contrarium admodum urgeant, ab ipsis divertere non sit ausus. Ratione ipse & illi eà potissimum nituntur; quòd sponsalia sint initium & via ad matrimonium; ut, quod de isto Jure dispositum est, ad illa non malè extendatur, *arg. l. Oratio* 16. ff. de Sponsal.

30. Sed, ut *cit.* D. ultro fatetur, hæc ratio facilè diluitur; quia argumento ex *l. cit.* desumpto locus non est, quando de matrimonio aliquid statuitur ex speciali & in sponsalibus non urgente ratione, per ea, quæ cum Baldo, Decio aliisque DD. relatis tradunt Gutierrez *de Jurament. p. 1. cap. 51. à n. 9.* & ipse Sanchez *Lib. 1. disp. 12. n. 3.* decisio autem §. *fin.* continet specialem favorem matrimonii: à quo si conditiones impossibiles in dubio de proferentis intentione non reiicerentur, & propterea judicaretur contra valorem matrimonii, cui sunt adjectæ, periculum esset; ne hoc validè contractum cum gravi injuria sacramenti & animarum pernicie dissolveretur: cujusmodi periculum cum sponsalium etiam validè contractuum dissolutio non afferat, prædicto matrimonii favore non afficientur; ac proinde conditiones impossibiles, sicut alios, sic etiam sponsalium contractum vitiabunt, ut cum Salmanticensibus, à Petro de Ledesma eorum *afsecla de Matrim. q. 43. art. 5.* relatis, docent Rebellus *q. 10. cit. f. 4.* & Perez *disp. 12. f. 3. n. 3.*

31. Dubium sextò est de sponsalibus, à personis laborantibus impedimento diri-

mente, initis sub conditione, *Si Papa in impedimento* v.g. consanguinitatis dispensari; quæ hujusmodi conditione adjecta vitari, existimârunt ex Interpp. *in c. Super eo 5. Hostiens. pr. Joan. Andr. n. 2. Anchoran. n. 7. Panormit. n. 8.* & ex aliis DD. Sylvester *V. Matrimonium q. 9.* & Henriquez *Lib. 11. cap. 10. n. 4.* quorum aliqui conditionem illam; quòd à voluntate Principis scilicet Papæ dispensantis pendeat, pro impossibili, *arg. l. Continuus 137. §. 6. ff. de V. O.* alii; quòd Juri adverferur, pro inhonesta habent.

Sed meliùs alii cum Covarruvia *cit. cap. 2. pr. n. 8.* & Sanchez *Lib. 8. disp. 5. n. 12.* eam conditionem pro possibili honestaque: & sponsalia, quibus adiicitur, pro obligatoriis habent; ut ante & post illam dispensationis impetratione impletam neutri liceat resilire. Ratio est; quia, licet quasi, non verè, ut *cit.* Covarruvias *n. 9.* observat, impossibile censerì valeat, quod Princeps difficillimè concedit, tamen neque impossibilia neque turpia reputanda sunt, quæ ab illo ex justa causa frequenter peti & impetrari, ut dispensationes in plerisque impedimentis Jure Ecclesiastico introductis, consueverunt: quod Sanchez *l. cit.* variis instantiis declarat. Deinde; quia, licet observatio legis ferè magis honesta, quam super ea impetrata dispensatio sit, ista tamen; quòd Juri modò ab ipsomet Jure approbatò deroget, inhonesta reputari nequaquam potest, ut rectè monet Palao *Tract. 28. disp. 1. p. 16. n. 8.*

32. Neque obstat §. 6. *cit.* uti & in contrarium allegari solita *l. Inter stipulantem 83. §. 5. ff. de V. O.* secundum quam non valet stipulatio de re sacra, publica vel homine libero sub conditione, *Si illa profana, aut privata, & iste servus fiat*; quia præterquam, quod conditiones istæ,

nes istæ, tanquam dignitati & statui derogantes, inciviles ac tristes, & propterea earum eventus timendus potius quam expectandus sit, *l. Cum tale 72. ff. de Condit. & demonstr.* leges illæ exaudiendæ sunt de conditionibus, in quibus non solet dispensari: quarum proinde argumentò sponsalia v.g. inter fratrem & sororem inita sub conditione, *Si Papa dispensarit*, ab ista tanquam impossibili, vitari, cum *Petr. de Ledesma q. 47. art. 5.* meritò concedunt *Pontius Lib. 3. cap. 15. n. 1.* & *Perez cit. disp. 16. s. 4. n. 3.* licet inter duos consanguineos in tertio vel quarto gradu aliòsque similes, sub conditione dispensationis obtinendæ inita, pro validis habeant. Propòsiti Resolutio anam præbet

34. Dubio septimo de valore promissionis matrimonii à duobus, consanguinitatis aliòve impedimento dirimente laborantibus ejusque consensu, factæ sine expressione conditionis, *Si Papa dispensarit*; eam enim pro valida habet *Sorus in 4. dist. 29. q. 2. art. 1. §. Revera* cum eoque, si promissio sit jurata, sentiunt *Tabiena V. Sponsalia q. 8. n. 9.* & *Armilla V. cit. n. 11.* Rationem reddunt; quòd, cum inter tales matrimonium aliter, quàm Apostolicâ dispensatione impetratâ, consiliter nequeat, ejus promissio ita accipienda sit, ut conditionem, *Si Papa dispensarit*, tacitè includat; cum verba quantumcunque generalia restringenda, itaque exaudienda sint; ut actus Juri conformetur & conservetur, *arg. l. fin. C. de Usufructu.*

Verisimilius tamen, ejusmodi promissionem, saltem si de petenda dispensatione tractatum non sit, valore destitui, cum *cit. Ledesma art. 5. dub. 2. ad 4.* docent *Covarruvias p. 2. de Sponsal. cap. 3. initio n. 7.* *Gutierrez Lib. 1. Q. 2. Canon. cap. 22. n. 17.* & *cit. Sanchez*

disp. 5. à n. 26. in eam rem allegans *l. Si stipulor 35. ff. de V. O.* cujus §. 2. inutilis habetur stipulatio ejus, quod leges prohibent. Ratio est; quòd promissio secundum præsentis temporis jus accipi debeat, *l. Continuus cit.* cujus §. 6. relatum ICT: responsum est, *Non secundum futuri temporis jus, sed secundum præsentis estimari debet stipulatio*; sic enim institutio spurii purè facta, itaque factum res seu bona majoratùs alienandi præceptum non valet, licet subsistant facta sub conditione *Si Princeps legitimaverit vel dispensarit*, minimè obicurrò argumentò, in actibus sine hac conditione adjecta invalidis, tacitè non comprehendi, eosque invalidos esse, si conditio non exprimitur, ut in simili notant in *l. Conditioni 2. C. de Inst. & substitut.* Glossa *V. Voluerit* cum aliis Interpp. *Mantica Lib. 11. de Conjectur. ult. volunt. cit. 18. n. 6.* *Covarr. cit. cap. 3. initio n. 7.* *Petr. Ledesma de Matrim. q. 47. art. 5. dub. 2. ad 4.* & *Sanchez cit. n. 26. in fine.*

Neque in contrarium urget; quòd verba sic accipienda sint; ut actus Juri conformetur & conservetur; quia hoc solummodo procedit, quando verba sunt dubia: non etiam quando, ut in propositæ matrimonialis promissionis casu, sunt clara; quia in tali actu, quòd verbis expressum non est, pro omisso habetur, & sine Juris autoritate non suppletur; cum, licet interpretandi jus sit, suppleri tamen sine legis vel canonis auctoritate jus non habeamus: & mens in corde retenta, actibus hominum non accommodetur, ut cum *Cujacio ad l. Commodissimè 10. ff. de Liber. & posthum. observat Berlich. Decis. 262. à n. 7.* & *Barbosa Lib. 13. cap. 21. Axiom. 2.*